

GRØNLANDSK FOLKEKUNST

Af Birte Christensen

Ved at iagttage den udvikling, der i løbet af de sidste årtier er foregået i Canada indenfor eskimoisk kunsthåndværk, spørger man sig selv, hvorledes noget lignende ville kunne ske i Grønland.

Statens opgaver må vel være begrænsede til de vigtigste funktioner, og det forekommer mig da, at man, ligesom i Canada kunne skabe mere virksomhed indenfor dette felt på privat basis.

I disse år forandres den daglige tilværelse lige for øjnene af os, der bor heroppe. Der er intet at sige til, at når der ustandselig opfordres til produktivitet, vedholdenhed, uddannelse og en tilnærmen sig det danske samfunds hverdag, hvor almuesysler jo forlængst er blevet en sjældenhed, er det kun en efterhånden begrænset kreds, der holder fast ved udøvelsen af den grønlandske husflid.

Heldigvis vil det antagelig være de dygtigste på hvert sted, der holder ud, takket være den store efterspørgsel efter deres produkter. Der er i dag i Grønland en efterspørgsel efter grønlandske husflids- og kunstgenstande som aldrig før, en efterspørgsel, som langt fra kan tilfredsstilles. Men fortæller man de unge, at de skal lære at sy kamikker eller at betrage en kajak, er det klart, at de ryster på hovedet og måske synes, at de ældre slet ikke forstår den ny tid.

Heldigvis er tilværelsen så rig, at vi ikke kan undvære kunst. Hverken sang, musik eller digtning kan vi være foruden, og således er det også med den grønlandske folkekunst. Det må være muligt at forsøge at fastholde de gamle traditioner, eftersom de eksisterer endnu, omend de hastigt er ved at forsvinde.

Foreningen „Grønlandsk Kunst og Husflid“ har indset, at det er muligt at nå et resultat på østkysten ved et koncentreret og målbevidst arbejde et enkelt sted, men hvad med hele den langstrakte vestkyst?

Formanden for de grønlandske husmoderforeninger, fru Kathrine Chemnitz, har i en årrække med bekymring fulgt udviklingen inden for det felt, der omfatter behandling og forarbejdning af sælskind. Trods sine 70 år har fru Chemnitz gang på gang efterlyst forslag, der kunne stimulere interessen hos de unge for skindarbejdet,

*Den 84 årige fru Emilie Nielsen, Godthåb,
var udstillingens ældste deltager (med broderi på egne kamikker).
Det er fire generationers kvinder, som alle kan sy skindsyning.*

Foto: Kunesek Rosing

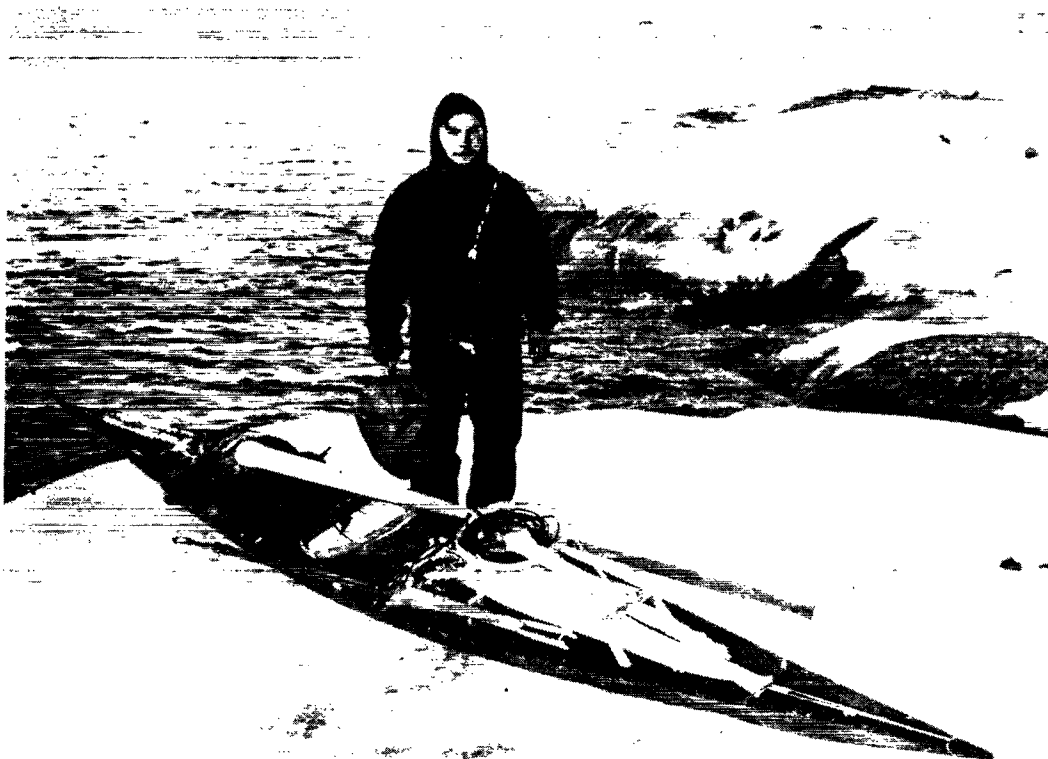
der er på vej til at stagnere. Tanken om at indbyde til en konkurrence i tilvirkning af forskellige skindarbejder kom således fra de grønlandske husmoderforeninger. Men flere foreninger og personer kom straks med ind i billedet, og det førte til, at komiteen „Grønlandsk Folkekunst“ så lyset sommeren 1963. Komiteen kom til at bestå af 12 personer, der repræsenterede: Landsmuseet, Husmoderforeningerne,

Frøkerne Brandt fra Niasorn.

Turistforeningen, Patientforeningen Neriut, Grønlands Radio og Grønlandsposten. Det var 7 mænd og 5 kvinder, der blev enige om at indbyde til en konkurrence i alt indenfor grønlandsk husflid og kunst, og med løfte om præmie og diplomer til de dygtigste kunsthåndværkere.

Igennem det år, agitationen varede, blev der udført et solidt arbejde over hele Vestgrønland fra Thule til Kap Farvel. Alle husmoderforeninger og de lokale oplysningsudvalg deltog i agitationen, og Grønlandsposten og Grønlands Radio fulgte den op med artikler og udsendelser; også lokalbladene bragte opfordringer til at melde sig til konkurrencen. Frivillige hjælpere deltog som konsulenter på rejser langs kysten og rettede henvendelse til kendte kunstnere med opfordring til at indsende deres arbejder til komiteen. Man benyttede naturligvis både dansk og grønlandsk sprog; en forudsætning for, at det ville lykkes at få nogen til at deltage, var det, at de udøvende kunstnere og kunsthåndværkere forstod ideen med denne konkurrence: at stimulere interessen hos de unge for den grønlandske folkekunst samt at opmuntre de dygtige skindsyversker og kunstnere til at fortsætte deres håndværk. Med i konkurrencen tog man alt, hvad der kendes indenfor grønlandsk husflid og kunst.

*Kajakken og dens udstyr er grønlandsk folkekunst af stor elegance
og fangerdragten den mest hensigtsmæssige påklædning for en fanger.* Foto: Kunesek Rosing

Komiteen gik straks i gang med at skaffe gaver og penge til præmier, og der indkom i årets løb fra firmaer, institutioner, foreninger og enkeltpersoner så mange penge og gaver, at man trygt kunne planlægge den udstilling, som konkurrencen skulle munde ud i.

Udstillingen fandt sted i august 1964 i Godthåbs gamle seminarium og gymnastiksal, som blev stillet gratis til rådighed. Der indkom så mange husflids- og kunstgenstande, over 1000, at man ikke kunne få plads til at vise dem alle, men måtte vælge et udsnit af hver kategori, dog selvfølgelig det bedste af hver.

Fra udstillingen er det lykkedes komiteen at erhverve ca. 200 genstande til en samling af nutidig grønlandsk folkekunst, der ved denne lejlighed blev købt af komiteen. Denne samling er begyndelsen til en bred samling af grønlandsk folkekunst, som gerne skulle udstilles permanent i Godthåb, måske i det projekterede landsmuseum, hvis der bliver plads.

Resten af de indsendte husflids- og kunstgenstande blev efter ønske returneret eller solgt under udstillingen.

Der er blevet uddelt præmier og diplomer til over 100 personer for fint udført kunsthåndværk. Diplomet er udført af Kåle Rosing, Jakobshavn.

Når konkurrencen i grønlandsk folkekunst blev en succes, skyldes det væsentligst den store interesse og forståelse, alle, der har beskæftiget sig med arbejdet i det forløbne år, har mødt. Uden økonomisk støtte og uden personlig hjælp var den næppe blevet gennemført. Forhåbentlig har konkurrencen virket som en spore for kunsthåndværkerne og har givet flere lyst til at forsøge sig på ét eller flere felter indenfor grønlandsk folkekunst i deres fritid.

Den 14. januar i år stiftede komiteen foreningen: „Det grønlandske landsmuseums venner og grønlandsk folkekunst“. I bestyrelsen er fru Pussy Berthelsen, fru Kathrine Chemnitz, overlæge K. Kalbak, fru Ane Holm, laboratoriebestyrer Jens Kreutzmann, redaktør Jørgen Fleischer, fru Birgitte Holten Møller og fru Birte Christensen. Ved således at kæde de to interesser sammen er der håb om, at man i fremtiden vil kunne vedligeholde de ældgamle traditioner fra forfædrenes tid, og måske vil der komme nye ting, inspireret af de gamle.